

ชื่อผลงาน บทควมวิจัยเรื่อง กลวิธีการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊ก ฉบับบรรลือสาส์น

เจ้าของผลงาน/สังกัด ร.ต.หญิง บุษดี อรสิริวรรณ กอศ.สกศ.รร.จปร.

ประเภทของผลงาน บทควมวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับผลงาน บทควมวิจัยเรื่องกลวิธีการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊ก ฉบับบรรลือสาส์น เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตเรื่อง กลวิธีการดัดแปลงวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๕๑ และผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาเรียบเรียงเป็นบทควมวิจัยเพื่อนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ “ภาษา วรรณคดีไทย และการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ : การเรียนรู้และสร้างสรรค์จากสังคมไทยสู่สังคมโลก” ในวันศุกร์ที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลักษณะของผลงาน เป็นบทควมวิจัยที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการดัดแปลงวรรณกรรมวรรณกรรมเรื่องสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) สามก๊กฉบับแปลใหม่ของวรรณไว พิศนาคย์ และละครโทรทัศน์ชุด “สามก๊ก” ของประเทศจีน ให้เป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น ซึ่งมีการดัดแปลงเพื่อให้เนื้อหาของการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นมีความร่วมสมัย กระชับ ดำเนินเรื่องได้เร็ว เหมาะแก่การนำเสนอในรูปแบบคอมิกส์ สตรีป และมีการลดความเคร่งขรึมจริงจังของวรรณกรรมสามก๊กด้วยการเพิ่มมุขตลก สร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่านอีกด้วย

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. ความน่าสนใจของเนื้อหาที่นำเสนอ โดยเนื้อหาต้องมีแง่มุมที่น่าค้นหาติดตาม ซึ่งบทควมวิจัยเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก อันเป็นวรรณคดีเอกที่ทรงคุณค่า และเป็นที่ยุ้จักของคนในสังคมเป็นอย่างดี จึงมีความน่าสนใจอยู่ในตัวเองอยู่แล้ว ผู้วิจัยเพียงแต่ต้องนำเสนอเนื้อหาให้ชัดเจน และตอบโจทย์ให้ได้ว่าการดัดแปลงเนื้อหานั้นมีกลวิธีอย่างไร และดัดแปลงเพื่ออะไร

๒. ความน่าสนใจของสื่อที่ใช้นำเสนอ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้โปรแกรม Microsoft Power Point ที่ประกอบด้วยเนื้อหาและรูปภาพที่มีสีสันสวยงาม น่าอ่าน เพื่อให้ผู้ฟังการบรรยายไม่รู้สึกเบื่อหน่าย

๓. ความน่าสนใจของการนำเสนอ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้บรรยายเนื้อหาให้ผู้ฟังได้ฟัง โดยใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาที จึงต้องใช้วิธีการพูดนำเสนอแบบการเล่าสู่กันฟัง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการมากเกินไป

ความสัมฤทธิ์

การนำเสนอผลงานบทควมวิจัย ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับการตอบรับจากผู้ฟังการบรรยายเป็นอย่างดี และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำว่าการวิจัยเกี่ยวกับการดัดแปลงวรรณคดีเป็นการ์ตูนหรือสื่อสมัยใหม่นั้น เป็นแนวทางการวิจัยทางวรรณคดีไทยที่น่าสนใจ และสามารถนำไปคิดต่อยอดในการวิจัยต่อไปได้อีกมาก ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันวรรณคดีไทยได้ถูกนำมาดัดแปลงให้เป็นสื่อสมัยใหม่จำนวนมาก และแต่ละเรื่องก็มีการดัดแปลงที่แตกต่างกันไป เพื่อให้เหมาะสมแก่รูปแบบที่นำเสนอ และเพื่อให้เหมาะสมแก่ผู้เสพวรรณคดียุคใหม่

ความภูมิใจ

ผู้วิจัยมีความภูมิใจที่ได้เป็นตัวแทนของภาควิชาภาษาไทย กองวิชาอักษรศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ไปนำเสนอผลงานวิจัย ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ในทางภาษาและวรรณคดีไทยระหว่างสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วยกัน และเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าสู่วงการวิชาการ เพื่อให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในวงวิชาการต่อไป

กลวิธีการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น

AN ADAPTATION OF THE CONTENT OF THE THREE KINGDOMS FROM LITERARY
VERSIONS TO THE COMIC STRIP BY BUNLUE BOOKS

บทคัดย่อ

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นเป็นการ์ตูนคอมิกสตริปที่นำเสนอเนื้อหาจากเรื่องสามก๊กตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง โดยนำเสนอเนื้อหาเรื่องสามก๊กจากสามก๊กฉบับแปลใหม่ของวรรณไว พัธโนทัย มากที่สุด รองลงมาคือ สามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) และละครโทรทัศน์ชุด “สามก๊ก” ตามลำดับ แม้ว่าการ์ตูนสามก๊กฉบับนี้จะมีที่มาจากเรื่องสามก๊กหลายสำนวน แต่ก็มี ความกลมกลืน มิได้ขัดแย้งกันแต่ประการใด ในการดัดแปลงเนื้อหาจากวรรณกรรมสามก๊ก และละครโทรทัศน์ชุด “สามก๊ก” ให้เป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น ผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนการ์ตูนใช้กลวิธีการดัดแปลงที่มีทั้งการตัดออก การเพิ่มเข้า การสลับตำแหน่ง และการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางส่วน กลวิธีการดัดแปลงทั้ง 4 วิธีดังกล่าวส่งผลให้เนื้อหาของการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นมีความร่วมสมัย กระชับ ดำเนินเรื่องได้เร็ว เหมาะแก่การนำเสนอในรูปแบบคอมิกสตริป และบางครั้งยังสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่านอีกด้วย

KEYWORDS : THE THREE KINGDOMS / CARTOON / ADAPTATION / COMIC STRIP

บทนำ

สามก๊กเป็นเรื่องราวชิงอำนาจ และขยายอำนาจทางการเมือง โดยใช้กลอุบาย หรือความเจ้าเล่ห์ต่างๆ นานัปการ ดังนั้น วรรณกรรมเรื่องสามก๊กจึงน่าสนใจและได้รับความนิยมจากชนทุกชั้นในทุกยุคทุกสมัยอย่างแพร่หลาย เป็นที่รู้จักและจดจำสืบต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน ทุกบททุกตอนในสามก๊ก นอกจากจะเป็นเรื่องที่สนุกสนานเพลิดเพลินชวนติดตามแล้ว ยังให้สาระความรู้ แรงคิด และมุมมองด้านต่างๆ [1] ที่สามารถนำมาปรับใช้กับเหตุการณ์ต่างๆ ได้เสมอ [2] วรรณกรรมชิ้นเอกเรื่องนี้จึงเป็นที่รับรู้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งในประเทศตะวันตกและตะวันออก และมีการแปลเป็นภาษาต่างๆ มากกว่าสิบภาษา [3] นอกจากนี้ยังมีการนำเรื่องสามก๊กมาผลิตซ้ำ (reproduction) และนำเสนอผ่านสื่อร่วมสมัย ได้แก่ ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์

สามก๊กน่าจะเป็นที่รู้จักกันดีในสังคมไทยตั้งแต่ก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เริ่มจากเป็นนิทานที่เล่าสู่กันฟังในรูปแบบมุขปาฐะ [4] ดังปรากฏหลักฐานว่า ในสมัยกรุงธนบุรี เจ้าพระยาจักรีและเจ้าพระยาสุรสีห์ใช้กลยุทธ์ในเรื่องสามก๊กในการรักษาเมืองพิษณุโลกปลาย พ.ศ. 2318 กล่าวคือ ขณะนั้นเหตุการณ์กำลังคับขันเหลือกำลังจะรักษาเมืองไว้ เจ้าพระยาทั้งสองคิดจะถอยทัพจากพิษณุโลกจึงให้อาปีพาทัพขึ้นไปตีตามป้อมหลวงให้ห่อแสบหูกี่แม่ทัพพม่าเข้าใจว่าจะต่อสู้อยู่ในเมืองนานวัน แล้วจึงทิ้งเมืองตีฝ่าหนีออกไป กลยุทธ์เช่นนี้คล้ายกับเรื่องสามก๊กตอนที่ขงเบ้งถอยทัพออกจากเมืองเสฉวนไม่ทันจึงใช้อุบายเปิดประตูเมือง แล้วแต่งตัวขึ้นไปตีตกระจับป้อมอยู่กับเด็ก 2 คนบนหอรบเพื่อลวงให้สุมาอี้ถอยทัพ [3] เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นความแพร่หลายและการยอมรับในกลยุทธ์ต่างๆ ที่ปรากฏในเรื่องสามก๊กก่อนที่จะมีการแปลหนังสือสามก๊กฉบับภาษาไทย

ในทัศนะของคนไทย เรื่องสามก๊กเป็นมากกว่านิทาน (fable) นิยาย (romance) หรือจดหมายเหตุเกือบสองศตวรรษที่ผ่านมา มีผู้นำเรื่องสามก๊กมาประพันธ์ขึ้นใหม่ในรูปแบบและวัตถุประสงค์ที่มุ่งเสนอสาระแตกต่างกันไป สามก๊กที่ประพันธ์ขึ้นใหม่มีทั้งรูปแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง ทั้งยังมีการนำเรื่องสามก๊กมาประพันธ์ใหม่ในลักษณะหนังสือให้ความรู้ทางด้านธุรกิจและการบริหาร ได้แก่ บริหาร SMEs ด้วยกลยุทธ์สามก๊ก ของเปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป บริหารงานด้วยกลยุทธ์สามก๊ก ของบุญศักดิ์ แสงระวี และสามก๊ก : ฉบับนักบริหาร By ศ.เจริญ วรรณะสิน ของศาสตราจารย์เจริญ วรรณะสิน การนำสามก๊กมาประพันธ์ขึ้นใหม่ทำให้การเสพวรรณกรรมเรื่องนี้มีความเข้มข้น และแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเรื่องสามก๊กไม่เคยจางหายไปจากสังคมไทย แม้ปัจจุบันก็มีสื่อสมัยใหม่ทำหน้าที่เผยแพร่วรรณกรรมเรื่องสามก๊กหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบเกมคอมพิวเตอร์ รูปแบบการ์ตูนแอนิเมชัน และรูปแบบหนังสือการ์ตูน

ในประเทศไทย คนไทยรู้จักการ์ตูนครั้งแรกราวพุทธศักราช 2460 เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสนพระทัยศิลปะการเขียนการ์ตูน และทรงแปลคำว่า cartoon เป็นภาษาไทยว่า “ภาพล้อ” [5] หนังสือพิมพ์หลายฉบับในสมัยนั้นนำรูปภาพมาประกอบข่าว และเริ่มเขียนภาพล้อการเมืองในหนังสือพิมพ์ นักเขียนภาพล้อการเมืองคนแรกของไทย คือ เปล่ง ไตรปิ่น (ขุนปฏิภาคพิมพ์ลิขิต) [6] ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมีการนำวรรณคดีไทยมาเขียนการ์ตูนและตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ หรือพิมพ์เป็นเล่มเพื่อให้เด็กอ่าน ต่อมามีการนำการ์ตูนของฝรั่งและญี่ปุ่นเข้ามาในประเทศไทย โดยในระยะแรกเข้ามาในรูปแบบการ์ตูนภาพยนตร์ การ์ตูนโทรทัศน์ และหนังสือการ์ตูน [7] มีข้อน่าสังเกตว่าการ์ตูนจากต่างประเทศโดยเฉพาะการ์ตูนญี่ปุ่นนั้นเป็นที่นิยมของนักอ่านชาวไทย อย่างไรก็ตาม มีข้อควรระวังไว้ว่าขณะที่กระแสการ์ตูนญี่ปุ่นกำลังมีอิทธิพลอย่างมากนั้น มีหนังสือการ์ตูนไทยฉบับหนึ่งเกิดขึ้น และเป็นที่ยอมรับของผู้อ่าน หนังสือการ์ตูนเล่มนั้นคือ **ชายหัวเราะ** ของสำนักพิมพ์บรรลือสาส์น [6]

นอกจากหนังสือการ์ตูนขายหัวเราะแล้ว ปัจจุบันสำนักพิมพ์บรรลือสาส์นยังได้ผลิตการ์ตูนที่น่าเสนอ เนื้อหาของวรรณคดีไทย เช่น สามก๊ก รามเกียรติ์ และมหาภารตะ โดยนำเสนอเป็นตอนๆ ในหนังสือ การ์ตูนมหาสนุก แล้วภายหลังรวบรวมพิมพ์เป็นเล่มในรูปแบบของการ์ตูน 4 สี นอกจากนี้ยังนำการ์ตูนสามก๊ก ฉบับบรรลือสาส์นไปเผยแพร่ในรูปแบบการ์ตูนแอนิเมชันทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ซึ่งก็ได้รับ รางวัล Best Animation for Television : Long Form (TV Series) จากการประกวด Thailand Animation & Multimedia 2006 (TAM AWARD) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นมีการ เผยแพร่ในรูปแบบที่หลากหลาย และแพร่กระจายสู่ผู้เสพในวงกว้าง จึงอาจกล่าวได้ว่าการ์ตูนสามก๊กฉบับนี้ เป็นวรรณกรรมที่ผลิตขึ้นในบริบทของวัฒนธรรมประชานิยมที่ผู้สร้างมีหน้าที่สร้างงานให้ตรงกับพฤติกรรม การบริโภคและความชอบของผู้เสพ เพื่อให้สามารถ “ขาย” งานของตนเองให้ได้มากที่สุด [5] นอกจากนี้ การ์ตูน สามก๊กฉบับบรรลือสาส์นยังเป็นการ์ตูนที่นักเขียนชาวไทยเขียนขึ้น ไม่ใช่การ์ตูนที่แปลมาจาก ภาษาต่างประเทศ ถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องสามก๊กในรูปแบบคอมิกส์ที่ค่อนข้างสมบูรณ์เกือบตลอดทั้งเรื่อง ไม่ใช่การตัดเฉพาะตอนใดตอนหนึ่งมานำเสนอ และมีจุดเด่นที่การแทรกอารมณ์ขันไว้ตลอดทั้งเรื่อง

วิจิต อุตสาหจิต กล่าวถึงการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นไว้ในบทบรรณาธิการว่า

หนังสือสามก๊กนั้นเด็กอ่านเข้าใจยาก เพราะไม่ชินกับศัพท์สำนวนจีน เป็นเหตุให้หลายคนล้มเลิกความตั้งใจที่จะอ่านพงศาวดารจีนเรื่องนี้ ซึ่งนับเป็นเรื่องที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง สำนักพิมพ์บรรลือสาส์นเห็นว่าเรื่องสามก๊กเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ ควรค่าแก่การศึกษาหาความรู้ ดังนั้นหนังสือการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น โดย หมู นินจา จึงถือกำเนิดขึ้นมา เป็นสามก๊กในรูปแบบการ์ตูน 4 สี สวยงาม อ่านง่าย และแทรกมุกตลกในเหตุการณ์ต่างๆ โดยมีได้ทำให้เสียเนื้อเรื่องแต่ประการใด [8]

จากคำกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นมีลักษณะเด่น 2 ประการ คือ อ่านง่าย และให้อารมณ์ขัน ดังแนวคิดที่ปรากฏอยู่ที่หน้าปกของหนังสือการ์ตูนสามก๊กฉบับนี้ว่า “อ่านง่ายทุก กระบวนยุทธ์ ฮาสุดๆ ทุกเหตุการณ์” ผู้วิจัยสนใจว่าผู้เขียนการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นมีกลวิธีอย่างไรในการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กให้เป็นการ์ตูนสามก๊กที่อ่านง่าย และไม่เสียเนื้อเรื่องของสามก๊กเดิม

งานวิจัยเรื่องนี้จึงมุ่งศึกษาวิธีการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น โดยเปรียบเทียบกับวรรณกรรมเรื่องสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) วรรณกรรมสามก๊กฉบับแรกของไทย และสามก๊กฉบับแปลใหม่ของวรรณไว พัธโนทัย วรรณกรรมสามก๊กฉบับที่ได้รับการยอมรับว่า แปลได้ตรงกับต้นฉบับภาษาจีนมากที่สุด [9] รวมทั้งละครโทรทัศน์ชุด “สามก๊ก” เพื่อให้เห็นการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กของการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น

สมมติฐานการวิจัย

กลวิธีการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นมีทั้งการตัดออก การเพิ่มเข้า การสลับตำแหน่ง และการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางส่วน มีผลให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้เข้าใจกลวิธีการดัดแปลงเนื้อหาจากวรรณกรรมเรื่องสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น

วิธีการวิจัย

๑. รวบรวมข้อมูล ได้แก่ การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น และเรื่องสามก๊กฉบับอื่นๆ ตลอดจนรวบรวมหนังสืองานวิจัยที่ศึกษาเรื่องสามก๊ก และงานวิจัยที่ศึกษากา์ตูนในแง่มุมต่างๆ

๒. ศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น โดยเปรียบเทียบกับวรรณกรรมเรื่องสามก๊กฉบับแปลใหม่ของวรรณไว พัธโนทัย และสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน)

๓. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษากลวิธีการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมเรื่องสามก๊กให้เป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยการเปรียบเทียบเนื้อหาการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นกับสามก๊กฉบับแปลใหม่ของวรรณไว พัธโนทัย และสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) และนำละครโทรทัศน์ชุด “สามก๊ก” ของประเทศจีนมาใช้ประกอบการศึกษาเรื่องที่มาของเนื้อหาด้วย ในการวิเคราะห์กลวิธีการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดวัฒนธรรมประชานิยมมาใช้อธิบายการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊ก เนื่องจากการ์ตูนสามก๊กฉบับนี้เป็นวรรณกรรมที่ผลิตขึ้นในบริบทของวัฒนธรรมประชานิยม ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลความคิดและสรุปความหมายของวัฒนธรรมประชานิยมที่จะนำมาใช้อธิบายกลวิธีการดัดแปลงวรรณกรรมสามก๊กเป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น ดังนี้

1. วัฒนธรรมประชาานิยมไม่มีนิยามที่ตายตัว และไม่ได้มุ่งศึกษาคุณค่า ความดี ความเลว แต่ศึกษาวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยน ต่อรองความหมายของคนหลายกลุ่ม วัฒนธรรมประชาานิยมเป็นวัฒนธรรมที่มีการเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีความหลากหลาย

2. การสืบทอดในวัฒนธรรมประชาานิยมไม่ใช่การนำของเก่ามาทั้งหมด แต่เป็นการปรับแต่ง ดัดแปลง และตีความใหม่ วัฒนธรรมดั้งเดิมจะถูกปรับแต่ง ดัดแปลง ถูกตีความใหม่ อธิบายใหม่เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ต่อไปในวัฒนธรรมร่วมสมัย

3. วัฒนธรรมประชาานิยมตั้งอยู่บนพื้นฐานของทุนนิยม ดังนั้น การพิจารณาจึงไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การตัดสินและประเมินค่า แต่อยู่ที่การตั้งคำถามถึงการปรับประสาณ ต่อรองให้วัฒนธรรมดั้งเดิมนั้นอยู่ในวัฒนธรรมสมัยปัจจุบัน และการปรับประสาณ ต่อรองให้วัฒนธรรมนั้นตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อหวังผลกำไรสูงสุด

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นเป็นการ์ตูนที่นำวรรณกรรมสามก๊กซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมมาสืบทอดในสื่อประเภทหนังสือการ์ตูนซึ่งเป็นสื่อในวัฒนธรรมประชาานิยม การสืบทอดจึงมิได้นำวรรณกรรมดั้งเดิมมาทั้งหมด หากแต่มีการดัดแปลงเพื่อให้วรรณกรรมดั้งเดิมมีความร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น และตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้อ่านมากขึ้น การดัดแปลงวรรณกรรมสามก๊กให้เป็นการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น ผู้เขียนการ์ตูนได้ใช้กลวิธีการดัดแปลงเนื้อหา 4 กลวิธี ได้แก่ การตัดออก การเพิ่มเข้า การสลับตำแหน่ง และการเปลี่ยนแปลงรายละเอียด ดังนี้

1. การตัดออก

เนื่องจากสามก๊กเป็นวรรณกรรมแปลซึ่งมีความยาวมากถึง 120 ตอน (สามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ตัดเนื้อหาเหลือเพียง 87 ตอน) มีเนื้อหาและตัวละครจำนวนมาก ทำให้ผู้สร้างการ์ตูนต้องตัดเนื้อเรื่องบางส่วนออกเพื่อให้เนื้อเรื่องสั้นลง และเหมาะสมกับรูปแบบของคอมิกสตริปที่เน้นผู้อ่านในกลุ่มเด็กและเยาวชน เนื้อหาบางส่วนที่ไม่สำคัญ และเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้อ่าน เช่น เนื้อหาที่มีความรุนแรงมากเกินไป หรือเนื้อหาที่กล่าวถึงสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติที่ไม่สามารถอธิบายด้วยหลักเหตุผลได้จึงถูกตัดออกไป การตัดเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กของผู้เขียนการ์ตูนสามก๊กมี 4 ลักษณะ ได้แก่ การตัดเนื้อหาที่ไม่สำคัญของแต่ละตอน การตัดเนื้อหาที่มีความรุนแรงมากเกินไป การตัดเนื้อหาที่กล่าวถึงสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ และการตัดเนื้อหาที่เล่าเรื่องย้อน ดังนี้

1.1 การตัดเนื้อหาที่ไม่สำคัญของแต่ละตอน

สามก๊กเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วที่มีความยาวถึง 120 ตอน แต่ละตอนมีรายละเอียดมาก การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นจึงได้ตัดเนื้อหาซึ่งผู้เขียนการ์ตูนเห็นว่าไม่มีความสำคัญต่อความเข้าใจเนื้อหาในตอนนั้นๆ

ของผู้่านออกไป โดยการเขียนการ์ตูนแต่ละตอนผู้เขียนการ์ตูนจะกำหนดชื่อตอนไว้ เนื้อหาในแต่ละตอนจึงต้องสอดคล้องกับชื่อตอนซึ่งใช้เป็นหลักในการเขียน ส่วนเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องหรือมีความสำคัญต่อความเข้าใจและการรับรู้เรื่องราวในแต่ละตอนไม่มากนักก็จะถูกตัดออกไป ตัวอย่างเช่น

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น **ตอนที่ 42 โจโฉกุมอำนาจราชสำนัก** ผู้เขียนการ์ตูนได้ตัดเนื้อหาตั้งแต่เอียวปิวใช้อุบายทำให้ลิฉุยกุยก็แตกคอกัน ลิฉุยชิงตัวพระเจ้าเหี้ยนเต้ไป กุยก็ตามไปรบกันและจับขุนนางทั้งปวงชิงไว้ เตียวเจยกทัพมาใกล้เกลี้ยแล้วอัญเชิญเสด็จไปประทับเมืองสองหลงใกล้พระนครลกเอี้ยง กุยก็ยกทัพตามมาชิงตัวพระเจ้าเหี้ยนเต้ ตังสินยกทัพมาช่วยไว้ได้และนำเสด็จมาถึงเมืองสองหลง ลิฉุยกุยก็รวมกำลังกันจะปลงพระชนม์พระเจ้าเหี้ยนเต้ ตังสินกับเอียวฮองจึงเชิญเสด็จไปพระนครลกเอี้ยง เนื้อหาเหล่านี้เป็นรายละเอียดของการลี้ภัยของพระเจ้าเหี้ยนเต้ที่การ์ตูนสามก๊กตัดออก แล้วสรุปความด้วยการบรรยายว่า “มีข่าวลือว่าลิฉุย กุยก็ คิดปลงพระชนม์ฮ่องเต้จนฮ่องเต้ต้องลี้ภัยไปอยู่ลกเอี้ยง” เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่ามี การปลงพระชนม์และพระเจ้าเหี้ยนเต้ต้องลี้ภัย อันเป็นเหตุให้มีพระราชโองการเรียกโจโฉมาปราบปราม นำไปสู่การกุมอำนาจของโจโฉ เนื้อหาของการ์ตูนในตอนนี้ให้ความสำคัญ แก่การขึ้นสู่อำนาจของโจโฉที่สามารถปราบลิฉุย กุยก็ และได้กุมอำนาจในราชสำนักแทน ดังนั้น การตัดเนื้อหาในส่วนของ การลี้ภัยออกก็ไม่ได้มีผลกระทบต่อเนื้อเรื่อง และผู้อ่านสามารถรับรู้เรื่องราวโดยย่อจากคำบรรยายที่ผู้เขียนได้สรุปมาอย่างสั้นๆ แต่เข้าใจได้ง่าย โดยไม่จำเป็นต้องเล่ารายละเอียด นอกจากนี้ การตัดเนื้อหาส่วนนี้ออกก็ยังคงเป็นการตัด ตัวละครที่มีบทบาทเฉพาะในตอนนี้ออกไปอีกหลายตัว จึงเป็นการลดจำนวนตัวละคร และทำให้เรื่องราวสั้นลงอีกด้วย

1.2 การตัดเนื้อหาที่มีความรุนแรงมากเกินไป

เนื้อหาบางตอนในเรื่องสามก๊กก็มีความรุนแรง เช่น มีการฆ่าและการทำร้ายร่างกายอย่างโหดเหี้ยมทารุณ ผู้เขียนการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นเห็นว่าเนื้อหาส่วนนี้ไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน จึงตัดเนื้อหาที่มีความรุนแรงออกไปเพื่อให้เหมาะสมแก่กลุ่มผู้อ่านมากขึ้น ตัวอย่างเช่น

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น **ตอนที่ 141 เล่าปีชนะศึกที่จูกองเตง** ได้ตัดเนื้อหาที่กล่าวเรื่องบิฮองเปาสูฮยินฆ่าม้าต่งแล้วตัดศีรษะมาสวมมิกัดต่อเล่าปี เล่าปีเชือดเนื้อบิฮองกับเปาสูฮยินเช่นกวนอูที่ละชั้นจนทั้งสองขาดใจตาย ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความรุนแรงมากเกินไป เป็นการระบายความแค้นของเล่าปีที่ฆ่าบิฮอง เปาสูฮยิน ผู้ที่ทรยศกวนอู ยกเมืองกังอันและลำกุนให้แก่ซุนกวน และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กวนอูต้องพ่ายแพ้จนถูกจับได้ แต่วิธีการฆ่าบิฮอง และเปาสูฮยินนี้มีความรุนแรง คือ เป็นการทรมานให้เจ็บปวดแสนสาหัสจนขาดใจตาย การ์ตูนสามก๊กจึงตัดเนื้อหาส่วนนี้ออกไป

1.3 การตัดเนื้อหาที่กล่าวถึงสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ

ในวรรณกรรมเรื่องสามก๊กมีการกล่าวถึงสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ หรือการแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ของตัวละครหลายครั้ง สิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติเหล่านี้เป็นเรื่องที่ยากจะเชื่อหรืออธิบายเหตุผลได้ การตุนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นจึงได้ตัดเนื้อหาเหล่านี้ออกไป หากเนื้อหาส่วนที่กล่าวถึงสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติไม่มีผลกระทบต่อเนื้อหาของเรื่องในแต่ละตอน แต่หากเนื้อหาส่วนนี้มีผลสำคัญหรือมีผลกระทบต่อเนื้อหาของเรื่องในตอนนั้นๆ ผู้เขียนการ์ตูนก็จะคงเนื้อหาเดิมไว้ การตัดเนื้อหาที่กล่าวถึงสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาตินี้ทำให้เนื้อหาของเรื่องสั้นลง โดยไม่ได้ทำให้ผู้อ่านสับสน หรือมีผลกระทบต่อความเข้าใจของผู้อ่านแต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น **ตอนที่ 157 ชนะใจเบ้งเฮ็ก** ได้ตัดเนื้อหาที่กล่าวถึงการเดินทัพกลับของกองทัพขงเบ้งที่เมื่อมาถึงแม่น้ำลกซุยก็เกิดเมฆมืดดำ พายุพัดจัด เบ้งเฮ็กบอกว่าแม่น้ำสายนี้มีปีศาจ จะต้องทำการเซ่นไหว้โดยใช้ศีรษะคน 49 หัว หัววัวดำและแพะขาว ชาวบ้านก็บอกว่าหลังจากขงเบ้งยกทัพข้ามแม่น้ำไปก็ได้ยินเสียงปีศาจร้องไห้อยู่ริมฝั่งน้ำ ขงเบ้งเห็นว่าอาจเป็นเพราะทหารที่ล้มตายอยู่ในแม่น้ำสาแดงฤทธิเดช จึงให้จัดการเซ่นไหว้โดยเอาเบ้งมาปั้นเป็นรูปศีรษะคน ยัดเนื้อวัวเนื้อแพะไว้ข้างใน เรียกว่า “ม่านโลว” แปลว่าหัวม่าน แทนการใช้ศีรษะคน 49 หัว ขงเบ้งอ่านคำเช่นสรวงแล้วก็ร้องให้ ทหารทั้งปวงก็ร้องให้ด้วย ปีศาจที่อยู่ในเมฆหมอกก็ค่อยๆ หายไป เนื้อหาในส่วนนี้กล่าวเรื่องภูติผีปีศาจที่ยากจะหาเหตุผลมาอธิบายได้ ผู้เขียนการ์ตูนจึงได้ตัดเนื้อหาในส่วนนี้ออก และการ์ตูนสามก๊กในตอนนี้ให้ความสำคัญแก่การเอาชนะใจเบ้งเฮ็กได้สำเร็จ หลังจากที่จับตัวเบ้งเฮ็กได้แล้วก็ปล่อยไปถึง 7 ครั้ง การตัดเนื้อหาส่วนที่กล่าวเรื่องภูติผีปีศาจจึงไม่มีผลกระทบต่อเนื้อเรื่องและความเข้าใจของผู้อ่าน

1.4 การตัดเนื้อหาที่เล่าเรื่องย้อน

การเล่าเรื่องในวรรณกรรมสามก๊กเป็นการเล่าเรื่องราวของแต่ละก๊ก คือ วูยก๊ก จ๊กก๊ก และง่อก๊ก ด้วยรูปแบบการเขียนความเรียงร้อยแก้ว ดังนั้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันของแต่ละก๊กก็สามารถใช้วิธีเล่าเรื่องย้อนกลับไปถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ และสามารถตัดกลับไปมาระหว่างก๊กต่างๆ ได้โดยไม่ทำให้ผู้อ่านสับสน แต่เมื่อผู้เขียนการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นนำวรรณกรรมสามก๊กมาเขียนในรูปแบบคอมิกสตริปที่นำเสนอเนื้อหาเป็นตอนๆ ในหนังสือการ์ตูนมหาสนุก ย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอ โดยเฉพาะการเล่าเรื่องย้อน เพราะเมื่อนำเสนอเนื้อหาย้อนกลับไปมาย่อมทำให้ผู้อ่านสับสน และยังมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนหน้าที่ยังทำให้ผู้เขียนการ์ตูนต้องพิถีพิถันในการเลือกนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้ความต่อเนื่อง เข้าใจง่าย ไม่สับสน ตัวอย่างเช่น

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น **ตอนที่ 159 ชนะใจเบ้งเฮ็ก** ได้ตัดเนื้อหาส่วนที่กล่าวถึง โจผีมีนางเอียนซีเป็นภรรยา ต่อมาได้นางกุยสุย นางกุยสุยอยากเป็นสองเฮาจึงทำอุบายใส่ความว่านางเอียนซีทำเสน่ห์นางเอียนซีจึงถูกประหาร นางกุยสุยก็รับใจยอมบุตรของนางเอียนซีเป็นบุตรบุญธรรม ครั้งหนึ่งโจผีพาใจยอมออกไปล่าสัตว์ โจผียิงแม่กวางแต่ใจยอมไม่ยอมยิงลูกกวางเพราะสงสาร โจผีเห็นว่าใจยอมใจบุญก็ตั้งให้เป็นเพง

วนอ่อง ซึ่งเนื้อหาในส่วนนี้เป็นการเล่าย้อนกลับไปในอดีตเพื่อให้ผู้อ่านรู้จักโจยอยบุตรชายของโจผีที่ได้ขึ้นครองราชย์เป็นฮ่องเต้ต่อจากโจผี ผู้เขียนการ์ตูนสามก๊กได้ตัดเนื้อหาในส่วนนี้ออก เพียงแต่บรรยายว่า “พระเจ้าโจผีสวรรคต ขุนนางผู้ใหญ่ทั้งปวงอัญเชิญโจยอยขึ้นเป็นฮ่องเต้สืบราชสมบัติ ขณะนั้นพระชนมายุสี่สิบเอ็ดพรรษา” แต่การตัดเนื้อหาที่เล่าย้อนไปก่อนที่โจผีจะตายก็ไม่ได้มีผลกระทบต่อเนื้อเรื่องเพราะเนื้อหาส่วนนี้ไม่ได้มีผลต่อเนื้อเรื่องในตอนต่อๆ ไป และการ์ตูนสามก๊กในตอนนี้ก็ให้ความสำคัญแก่เรื่องชัยชนะในการทำศึกของขงเบ้งที่ปราบเบ้งเฮ็กได้สำเร็จ หลังจากนั้นเมื่อขงเบ้งรู้ว่าโจผีตายก็คิดจะยกทัพไปบุกวุยก๊ก เนื้อหาส่วนที่เล่าย้อนดังที่กล่าวมานั้นเป็นเรื่องที่เข้ามาแทรก เมื่อตัดออกไปก็ทำให้เนื้อเรื่องสั้นลง

2. การเพิ่มเข้า

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรณวิศวะมีการเพิ่มเนื้อหาในบางตอน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายยิ่งขึ้นหรือเพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน โดยการเพิ่มเนื้อหาของการ์ตูนสามก๊กแบ่งได้เป็น 2 วิธี คือ การเพิ่มเนื้อหาที่มาจากละครโทรทัศน์ชุดสามก๊ก และการเพิ่มเนื้อหาที่ผู้เขียนการ์ตูนคิดขึ้นเอง

2.1 การเพิ่มเนื้อหาที่มาจากละครโทรทัศน์ชุด “สามก๊ก”

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรณวิศวะมีเนื้อหาส่วนหนึ่งที่มาจากละครโทรทัศน์ชุดสามก๊กของประเทศไทยซึ่งไม่ปรากฏในสามก๊กฉบับแปลใหม่ของวรรณไว พัธโนทัย และสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) การเพิ่มเนื้อหาที่มาจากละครโทรทัศน์ชุดสามก๊กอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะของตัวละคร หรือเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่ายยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรณวิศวะ ตอนที่ 175 ขงเบ้งดูดาว ได้เพิ่มเนื้อหาตอนขงเบ้งป่วย อูยเอี้ยนขอให้ขงเบ้งกลับไปรักษาตัวที่ฮันต๋ง และอาสาจะบุกข้ามแม่น้ำอูยโห่เข้าตีค่ายสุมาอี้และบุกเตียงอันกอบกู้บ้านเมืองเอง ขงเบ้งแสร้งบอกว่าเป็นเรื่องสำคัญขอกราบทูลฮ่องเต้ก่อน เนื้อหาในส่วนนี้มาจากละครโทรทัศน์ชุดสามก๊กที่แสดงให้เห็นความทะนงตนและเชื่อมั่นในสติปัญญาของอูยเอี้ยน ที่คิดว่าตนเองนั้นมีสติปัญญาไม่ด้อยไปกว่าขงเบ้ง อูยเอี้ยนผู้นี้ภายหลังจากขงเบ้งตายก็ก่อกบฏ เนื้อหาของการ์ตูนสามก๊กในตอนนี้ให้ความสำคัญแก่การตายของขงเบ้งที่เมื่อขงเบ้งดูดาวแล้วรู้ว่าตนจะต้องตายก็ได้ทำพิธีเช่นไหว้ดาวประจำตัว แต่อูยเอี้ยนเข้ามาทำให้โคมไฟดับลง ขงเบ้งจึงต่ออายุไม่สำเร็จ และขงเบ้งรู้ว่าเมื่อตนตายอูยเอี้ยนจะต้องก่อกบฏ จึงได้สั่งการวางแผนฆ่าอูยเอี้ยนไว้ก่อนตาย ดังนั้น การเพิ่มเนื้อหาในส่วนนี้จึงไม่ได้ทำให้เนื้อหาสำคัญของเรื่องเปลี่ยนแปลงไป แต่กลับทำให้ผู้อ่านเห็นความทะนงของอูยเอี้ยนมากยิ่งขึ้น และเห็นว่าขงเบ้งนั้นไม่ได้ไว้วางใจอูยเอี้ยนแม้แต่น้อย การเพิ่มเนื้อหาในส่วนนี้จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายขึ้นด้วย

2.2 การเพิ่มเนื้อหาที่ผู้เขียนการ์ตูนคิดขึ้นเอง

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นมีการเพิ่มเนื้อหาที่ผู้เขียนการ์ตูนคิดขึ้นมาเพื่อสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน โดยเนื้อหาที่เพิ่มเข้ามานั้นไม่ได้มีในเรื่องสามก๊กเดิม และผู้อ่านไม่ควรคิดว่าเรื่องสามก๊กจะมีเหตุการณ์หรือเนื้อหาเช่นนั้น ตัวอย่างเช่น

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น **ตอนที่ 179 อาเต๋า ราชนันสิ้นแผ่นดิน** ได้เพิ่มเนื้อหาตอนสุมาเจียวจัดงานเลี้ยงและได้เห็นความโง่เขลาของเล่าเสี้ยนจึงว่าคนลักษณะอย่างเล่าเสี้ยนไม่น่าเชื่อว่าจะมีคนจงรักภักดียอมตายมากมายเช่นนี้ เล่าเสี้ยนก็ว่าคำพูดของสุมาเจียวตรงใจนัก เนื้อหาส่วนนี้แสดงให้เห็นความฉลาดเฉลียวไร้สติปัญญาของเล่าเสี้ยนฮองเต้ฝ่ายจ๊กก๊ก ซึ่งการ์ตูนสามก๊กได้นำเสนอตัวละครเล่าเสี้ยนในลักษณะบุคคลที่ไร้สติปัญญา ไร้ความสามารถ หรือมีความผิดปกติทางสมองโดยให้น้ำหนักไหลอยู่ตลอด และการพูดก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าไร้สติปัญญา การเพิ่มเนื้อหาในส่วนนี้จึงเป็นการตอกย้ำให้เห็นความไร้สติปัญญาของฮองเต้อันเป็นเหตุให้บ้านเมืองล่มสลาย เนื้อหาของการ์ตูนสามก๊กในตอนนี้ให้ความสำคัญแก่การเสียดินแดนจ๊กก๊กที่มีต้นเหตุมาจากความไร้สติปัญญาของเล่าเสี้ยน ดังนั้น การเพิ่มเนื้อหาในตอนนี้จึงไม่ได้ทำให้เนื้อหาสำคัญของเรื่องเปลี่ยนแปลงไป แต่ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันจากความโง่เขลาของเล่าเสี้ยน และตอกย้ำความไร้สติปัญญาของตัวละครตัวนี้ให้เด่นชัดขึ้นอีกด้วย

3. การสลับตำแหน่งของเนื้อหา

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นมีการสลับตำแหน่งของเนื้อหาในบางตอนเพื่อให้เนื้อหาที่ต่อเนื่องกันมารวมอยู่ในตอนเดียวกัน และมีความต่อเนื่องของเนื้อหามากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์น **ตอนที่ 108 เล่าปี่เสียบังทอง** บังทองถูกยิงด้วยเกาทัณฑ์ *อยู่* *เอียนพาทหารตีบกทางลงมาสู่เมืองลกเสี๋ย ถูกข้าศึกล้อม ฮองตงนำทหารมาช่วยตีทหารข้าศึกไปถึงกำแพงเมืองลกเสี๋ย ทฬเล่าปี่ยกมาถึงก็รวมกำลังเข้าตีลกเสี๋ย แต่ไม่สามารถหักเอาเมืองได้จึงถอยกลับด่านโปลีถ้วน ฮองตงเสนอให้เล่าปี่ส่งข่าวไปเชิญขงเบ้งมาช่วยคิด เล่าปี่จึงให้ตั้งออกรบ รอจนกว่าขงเบ้งจะมา ขงเบ้งดูดาวบนฟ้าเห็นดาวตกรี่ร้องให้บอกขุนนางทั้งหลายว่าบังทองคงจะเสียชีวิตแล้ว กวนเป้งนำจดหมายจากเล่าปี่ที่แจ้งว่าบังทองตายมาให้ขงเบ้ง เหล่าขุนนางทั้งปวงร้องให้อาลัยรักบังทอง การ์ตูนสามก๊กได้สลับตำแหน่งของเนื้อหาโดยให้ขงเบ้งดูดาวบนฟ้าแล้วร้องให้บอกขุนนางว่าบังทองคงจะเสียชีวิตแล้ว ภายหลังจากที่บังทองถูกยิงด้วยเกาทัณฑ์ แล้วจึงกล่าวถึงการสู้รบของทฬเล่าปี่หลังจากที่บังทองตาย เพื่อให้เหตุการณ์ที่บังทองตายมีความต่อเนื่อง และทำให้เห็นความสามารถในการดูดาวของขงเบ้งได้เด่นชัดยิ่งขึ้น เพราะการ์ตูนได้สลับเนื้อหาให้บังทองตายแล้วขงเบ้งดูดาวก็รู้ในทันทีว่าบังทองตาย แล้วจึงต่อยด้วยเหตุการณ์ การสู้รบระหว่างทฬเล่าปี่กับทฬเมืองเสฉวนที่เล่าปี่ไม่สามารถตีเมืองเสฉวนได้ ฮองตงจึงเสนอให้ส่งข่าวไปเชิญขงเบ้งมาช่วย และหลังจากนั้น กวนเป้งก็นำจดหมายจากเล่าปี่มาบอกข่าวว่าบังทองตายและเชิญขงเบ้งไปเสฉวน ซึ่งจะเห็นว่าเนื้อหาของการ์ตูนมีความต่อเนื่องและสมเหตุสมผลมากกว่าสามก๊กทั้งสองฉบับเพราะดาวประจำตัวของบังทองจะต้องตก*

หลังจากที่บังทองตาย ขงเบ้งจะเห็นดาวตกได้ก็จะต้องดูดาวในขณะที่บังทองตาย ไม่ใช่บังทองตายไปจนเล่าปี่
รบกับทัพเมืองเสฉวนแล้ว ขงเบ้งเพิ่งจะมาดูดาวแล้วเห็นดาวประจำตัวของบังทองตกลง

4. การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางส่วน

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรณวิศวะการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางส่วนของเนื้อหาวรรณกรรมเรื่อง
สามก๊ก การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดมีทั้งการเปลี่ยนแปลงชื่อกลศึกและกลยุทธ์ และการเปลี่ยนแปลงวัตถุ
สิ่งของบางประการ ดังนี้

4.1 การเปลี่ยนแปลงชื่อกลศึกและกลยุทธ์

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรณวิศวะการใช้ชื่อกลศึก และกลยุทธ์ส่วนใหญ่ตามสามก๊กฉบับแปลใหม่ แต่ก็มี
ชื่อกลศึกและกลยุทธ์บางชื่อที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ตรงกับสามก๊กทั้ง 2 ฉบับ ทั้งนี้เพื่อจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่าน
เข้าใจกลศึกและกลยุทธ์ได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยการตั้งชื่อที่ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจน หรือมีความหมายที่ตรงกับเนื้อ
เรื่องสามก๊กมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

การรบแบบวิธีเผิงเย่ ในสามก๊กฉบับแปลใหม่ การ์ตูนสามก๊กเปลี่ยนให้เป็น **การรบแบบงูกินหาง**
เพื่อให้มีชื่อเป็นภาษาไทย และเห็นภาพวิธีการรบแบบนี้เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น เพราะเลียนแบบการละเล่นงูกิน
หางซึ่งคนไทยคุ้นเคยดี (สามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลังไม่มีชื่อวิธีการรบ)

กลศึกคนท่างไกลไหนจะสู้คนใกล้ชิด ในสามก๊กฉบับแปลใหม่ ที่กิเหลงเสนอให้อ้วนสุดของลูกสาวลิโป้
มาให้แก่ลูกชายเพื่อเป็นญาติกับลิโป้ ลิโป้จะได้กำจัดเล่าปี่ให้การ์ตูนสามก๊กเปลี่ยนชื่อเป็น **กลศึกญาติ...สนิท**
กว่ามิตรสหาย เพื่อให้ตรงกับเนื้อเรื่องที่อ้วนสุดต้องการเป็นญาติกับลิโป้เพื่อให้สนิทกว่าความเป็นมิตรสหายที่
ลิโป้มีต่อเล่าปี่ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น (สามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลังไม่มีชื่อกลศึก)

4.2 การเปลี่ยนแปลงวัตถุสิ่งของบางประการ

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรณวิศวะการเปลี่ยนแปลงวัตถุสิ่งของบางประการในเนื้อหาวรรณกรรมเรื่อง
สามก๊ก วัตถุสิ่งของที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเป็นรายละเอียดที่ไม่มีผลกระทบต่อความเข้าใจเนื้อหาของผู้อ่าน แต่
เป็นการเปลี่ยนแปลงวัตถุสิ่งของในเรื่องสามก๊กเดิมให้เป็นวัตถุสิ่งของที่อยู่ในสมัยปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรณวิศวะการ **ตอนที่ 150 ปล่อยตัวเบ้งเอ๊ก** ขงเบ้งยกทัพตามเบ้งเอ๊กมาถึงแม่น้ำ
ลกซุย เห็นไม่มีเรือ น้ำก็ไหลเชี่ยว ผึ้งตรงข้ามมีเนินสูงเป็นกำแพงมีทหารรักษาอยู่ ก็ให้ทหารไปหลบร้อนตามริม
เขาที่มีต้นไม้นาหนาแน่น พระเจ้าเล่าเสี้ยนให้ม้าตายนายาแก้ร้อนและเสบียงมาให้ ขงเบ้งใช้ให้ม้าตายนำทหาร
สามพันที่ติดตามมาข้ามแม่น้ำลกซุยรุกเข้าถ้ำของทหารมาน รบตัดเสบียงอาหารของข้าศึก แล้วไปสมทบกับต่ง

ได้แก่ เนื้อหาที่ไม่สำคัญของแต่ละตอน เนื้อหาที่กล่าวถึงสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ เนื้อหาที่มีความรุนแรงมากเกินไป และเนื้อหาที่เล่าเรื่องยือน การตัดเนื้อหาเหล่านี้ออกก็เพื่อให้เนื้อหาสั้นลง มีความกระชับ ต่อเนื่อง ดำเนินเรื่องได้เร็ว เหมาะแก่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นเยาวชน และเหมาะแก่การนำเสนอในรูปแบบคอมิกสตริป เนื้อหาที่เพิ่มเข้ามา ได้แก่ เนื้อหาที่มาจากละครโทรทัศน์ชุด “สามก๊ก” ที่เพิ่มเข้ามาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่ายขึ้น และเนื้อหาที่ผู้เขียนการ์ตูนคิดขึ้นเองที่เพิ่มเข้ามาเพื่อสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน เนื้อหาที่มีการสลับตำแหน่งก็เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสมเหตุสมผล ส่วนเนื้อหาส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางส่วน ได้แก่ ชื่อกลศึกและกลยุทธ์ และวัตถุดิบของบางประการที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เข้าใจง่าย และเพื่อสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังค้นพบว่าการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นมีการถ่ายทอดเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊ก ที่มีได้มุ่งถ่ายทอดให้ถูกต้อง สมจริงตามวรรณกรรมสามก๊กเดิมทุกประการ หากแต่ต้องการถ่ายทอดเรื่องสามก๊กให้เหมาะสมแก่บริบทของสังคมวัฒนธรรมสมัยปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการต่อรองระหว่างวัฒนธรรมเก่า และวัฒนธรรมใหม่ที่ปรากฏตลอดทั้งเรื่อง ทำให้การ์ตูนสามก๊กมีความร่วมสมัย ทั้งนี้เพราะการ์ตูนสามก๊ก เป็นวรรณกรรมประชาานิยมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทุนนิยมที่มีกลุ่มผู้อ่านและยอดขายเป็นปัจจัยสำคัญ ผู้เขียนการ์ตูนสามก๊กจึงมุ่งผลิตการ์ตูนที่มีความร่วมสมัย มีอารมณ์ขัน และลดความเคร่งขรึมจริงจังของวรรณกรรมดั้งเดิมให้น้อยลง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน อันจะเป็นผลให้มียอดขายสูงสุดตามมา

แม้การ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นจะมีได้ถ่ายทอดวรรณกรรมสามก๊กที่ถูกต้องตามสามก๊กฉบับ **เจ้าพระยาพระคลัง (หน)** ทุกประการ แต่เมื่อพิจารณาในบริบทของวัฒนธรรมประชาานิยมที่มีได้มุ่งศึกษาคุณค่า ความดี ความเลว การสืบทอดในวัฒนธรรมประชาานิยมที่ไม่ใช่การนำของเก่าทั้งหมดมานำเสนอ แต่เป็นการปรับแต่ง ดัดแปลง และตีความใหม่เพื่อให้ผู้อ่านสมัยปัจจุบันรับได้ ทำให้วรรณกรรมดั้งเดิมดำรงอยู่ได้ต่อไปในวัฒนธรรมร่วมสมัย ผู้วิจัยเห็นว่าการ์ตูนสามก๊กฉบับบรรลือสาส์นมีการดัดแปลงเนื้อหาวรรณกรรมสามก๊กได้อย่างเหมาะสมแก่การนำเสนอในบริบททางสังคมวัฒนธรรมสมัยปัจจุบัน และเหมาะสมแก่การนำเสนอในรูปแบบคอมิกสตริปที่มีกลุ่มผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน การดัดแปลงเนื้อหาให้การ์ตูนสามก๊กมีความร่วมสมัย และมีอารมณ์ขัน ทำให้การ์ตูนสามก๊กฉบับนี้เป็นที่ยอมรับของผู้อ่านในวงกว้าง และเป็นวรรณกรรมประชาานิยมอย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต หัวหน้าภาควิชาภาษาไทยและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้จุดประกายการศึกษาการ์ตูนที่ดัดแปลงมาจากวรรณคดีไทย และขอขอบพระคุณภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่จัดการประชุมทางวิชาการระดับชาติ เรื่อง “ภาษา วรรณคดีไทย และการสอนภาษาไทยในฐานะ

ภาษาต่างประเทศ : การเรียนรู้และสร้างสรรค์จากสังคมไทยสู่สังคมโลก” เพื่อเปิดโอกาสให้มีเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในครั้งนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์และช่วยเหลือจนบทความนี้สำเร็จสมบูรณ์

บรรณานุกรม

- [1] ไพรัตน์ เทศพานิช. (2541). *ความคิดทางการเมืองในสามก๊กและเจ้าผู้ปกครอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2] สราวุฒิ ธนาสิลปกุล. (2542). *ปรัชญาการเมืองในสามก๊กว่าด้วยเรื่องความยุติธรรม*. วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [3] ศิลปากร, กรม. (2547). *สามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน)*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- [4] สุนันท์ จันทรวิเมลีอง. (2539). *การศึกษา สามก๊ก สามแนวทาง*. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อ แกรมมี.
- [5] เปรม สวนสมุทร. (2544). *ผู้เสพกับการดัดแปลงเนื้อหาและตัวละครเรื่องพระอภัยมณีในวัฒนธรรม ประชานิยมในช่วงปีพุทธศักราช 2545-2546*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- [6] จุลศักดิ์ อมรเวช. (2544). *ตำนานการ์ตูน*. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- [7] อเนก รัตน์ปิยะภรณ์. (2534). “การเขียนหนังสือการ์ตูนเรื่อง.” *การส่งเสริมและพัฒนาหนังสือการ์ตูน ไทย*. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- [8] หมู นินจา (นามแฝง). (ม.ป.ป). *สามก๊กฉบับบรรลือสาส์น*. กรุงเทพมหานคร: บรรลือสาส์น.
- [9] สมบัติ จันทรวงศ์. (2538). *ความหมายทางการเมืองของสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน)*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.